

Gener de 1999
Número 7
Butlletí informatiu
Full d'informació municipal

Camí Ral

Butlletí informatiu i d'opinió Vila de Copons

Ajuntament de Copons

Editorial

Carrer d'Àngel Guimerà
L'Hospital de Copons
Els carrers de Copons el segle XVIII
La "Quinta del Biberon" de Copons, any 1938
El ball de bastons
Primers auxilis a la muntanya
Resum d'activitats i actes, Estiu - Tardor 98
XVIII Trial Vila de Copons
Comença la temporada
"Locus pel ball"
Sortida intergeneracional
Subvencions per a la prevenció d'incendis
Aquest any ha tornat el foc
Grup de teatre La Barraca "Joves"
Zderlei
Estrenem escola nova a Copons
Participa, col·labora, no passa res
Mostra de labors
Vacunació antigripal 98-99
Què és l'osteporosi
Dia 1 de desembre, dia internacional de la sida
Menjar amb els cinc sentits
Apunts de Copons, imatges per al record

Camí Ral arribarà en el seu setè número a les seves primeres eleccions municipals, la seva prova de foc.

A tot l'equip de redacció ens ha costat molt consolidar-lo, però després de l'augment de participació dels últims números podem estar molt satisfets. Des d'aquestes línies ens agradaria demanar al proper equip de govern que tingui l'Ajuntament de Copons, que garanteixi la seva continuïtat i que no perdi la força que ara té.

Sens dubte poden contar amb la nostra col·laboració i participació.

Si Camí Ral continua tots hi guanyarem!

Equip de Redacció

Text: **Club Escolar 3C**
Fotos: **Ramon Serra**

Carrer d'Àngel Guimerà

Text: **Club Escolar 3C**

Carrer d'Àngel Guimerà

“...Les cases primeres es van construir entre el 1600 i el 1700 ...”

En realitat el carrer d'Àngel Guimerà havia estat un fragment de la carretera, o antic Camí Ral, que passava ran del nucli del poble, format al voltant de la plaça porxada, on va néixer el poble, que quedava a ponent. A la banda de llevant hi havia un pujol amb el Castell dalt del turó.

Les cases de la part dreta o de llevant tenen la part posterior lligada en forma de contraterre al segon mur del castell, que era la muralla del camí de pas cap al cim del pujol.

Les cases primeres es van construir entre el 1600 i el 1700, formant el carrer Baix o carrer Major sota mateix d'aquesta muralla. En les pedres d'algunes cases encara es poden veure pedres picades del que en diuen antic castell.

Algunes altres cases són construïdes de terra premsada, típica de la zona.

Àngel Guimerà i Jorge va ser un gran poeta

i dramaturg català. Va néixer a Canàries, a Santa Cruz de Tenerife el 1849.

Als vuit anys es va traslladar amb la seva família al Vendrell. Fou president de la Unió Catalanista i de l'Ateneu de Barcelona i va guanyar els Jocs Florals del 1877.

Pel seu catalanisme i les seves obres de drama rural, va ser escollit el seu nom per lluir-lo al carrer Major. Una comissió municipal va anar a Barcelona el 1909 per participar en l'homenatge popular que se li va fer de forma multitudinària i se li va comunicar, aprofitant l'avinentsa, que el seu nom figuraria en un carrer de Copons. Va estar molt agraït, i va prometre fer una visita. Però no va poder venir mai al poble. Va morir el 1924, als 74 anys d'edat. EL 1911 es va acordar en ple municipal que el carrer Major es diria d'Àngel Guimerà en endavant.

Però fins als anys 50 encara s'utilitzaven els dos noms indistintament.

L'Hospital de Copons

“...Es va fer l'any 1348, després de l'anomenat “mal any primer...”

Els hospitals més antics neixen d'un senyor feudal -de vegades d'un poderós monestir- que proporciona assistència -més social que de medecina- al serf, feudatari o vassall.

Al peu del Castell de Copons, a ponent del camí, hi havia un nucli de cases de gent tant industriosa com pagesa, que exigien més perquè necessitaven més. Com que el senyor se'n desentenia de tot, ho havien de fer ells mateixos. El primitiu Ajuntament, format per protoburgesos, va començar a donar un nou impuls.

Amb l'esforç comunitari i alguns diners es va habilitar un lloc d'acolliment (Hospital) a prop de la capella del Castell, que era la primera església del poble. Es va fer l'any 1348, després de l'anomenat "mal any primer", en què la pesta negra havia fet estralls entre la gent coponenca, amb la mort dels dos terços del cens. Hom explica aquesta mortaldat, en part, per la sèrie de fams que havien afligit la població des de 1393. Posteriorment, amb "deixes i llegats" de gent

que en feia donació després de morts, es va aixecar un pis amb sis cambres.

La nostra gent, que eren més, necessitava també més. A la comarca començava a existir una certa burgesia que feia donatius amb les rendes del capital acumulat. Eren sacerdots, metges, camperols, menestrals... I es van crear les assistències mútues o mutuels -que encara estan funcionant- i la gent s'hi aconduïa. Sistema que va persistir fins fa quatre dies.

Va arribar el centralisme borbònic de Felip V - aquest estil absolutista de governar que tant mal ens ha fet i encara segueix amb la mateixa dèria- i ens va desposseir de tot. I a Copons es va acabar l'hospital el 1716, amb el famós Decret de Nova Planta, i des de llavors vam estar subjectes a les lleis de Castella. Fou introduït un impost especial anomenat cadastre, que fou un llast més en la tasca de recuperació de les pèrdues de la guerra. Sotmetent-nos a un règim militar, dictant disposicions sovint discriminatòries i vexants. Acabava de néixer l'estat espanyol.

Els carrers de Copons al segle XVIII

“...Plaça de Ramon Godó, coneguda popularment com a Sòl de Graus...”

Fa uns quants dies rellegia les històries dels carrers de Copons, publicades a Camí Ral. Això em va animar a col·laborar en aquesta lloable iniciativa, aportant-hi algunes de les dades que he anat recollint durant aquests darrers anys.

Els carrers dels nostres pobles i ciutats acumulen sobre les seves espatlles una història llarga i plena. Els de Copons, a més, ofereixen un altre al·licient important. Van ser testimonis directes i privilegiats de l'aparició d'aquell conjunt de comerciants que en el transcurs del s. XVIII creuaren Espanya d'una banda a l'altra, fent-hi florir una important activitat comercial. Van tenir el privilegi de viure directament les seves proeses i gestes; d'assaborir els seus èxits i de compadir-se dels seus fracassos.

Encara avui dia són els guardians gelosos i fidels d'un dels llegats que aquestes nissagues de negociants ens van deixar: les seves cases pairals.

A principi del set-cents les edificacions del poble s'arregleraven, majoritàriament, al llarg d'una gran artèria dividida amb dos cossos principals: Cap de Vila i Sòl Carrer.

Aquestes denominacions eren molt comuns a l'època i apareixien a diferents indrets de la geografia catalana. Copons no és cap excepció. Joan Coromines ho explica en el seu Diccionari Etimològic i complementari de la llengua Catalana.

El Cap de Vila es corresponia, evidentment, amb la part superior o carrer més alt; és a dir amb el actual vial d'Àngel Guimerà. Allà i tenien la seva residència homes de la categoria de Ramon Morera, Josep Brufau i Josep Masarnau, entre d'altres. Mentre que Sòl carrer servia per identificar la part inferior o carrer més baix. Aquí hi vivia una de les branques del Jove, així com el Romeu, el Segura, etc. Durant la segona meitat del segle començà a generalitzar-se una altra vegada el nom de carrer de Vilanova, anomenat sovint també com a Calle Nueva. Copons anava creixent i una de les vies d'expansió urbanística sembla que era, precisament, per aquesta part de poble.

D'això en dóna fe la construcció, l'any 1769, d'una nova casa al cavo o frontís de “llamada de Villanueva”, que va aixecar les protestes dels veïns, encapçalat pels negociants Antoni Vidal, Joan Ramon, Pere Jove i Pere Ramon. Al·legaven que la nova edificació era perjudicial per a la salut pública, a causa d'impedir (la circulació de) “los

vientos por aquella parte del pueblo que limpian qualesquier inmundicias que ocurriesen i que necesita esta villa por la circumbalación de montañas que la circuyen”. També denunciaven la diformitat que “dicho edificio causa al aspecto de dicha calle”. Així es va fer constar en una acta pública feta davant de Josep Novant, notari de Calaf.

Un altre punt estratègic era l'actual plaça de Ramon Godó, coneguda popularment com a Sòl de Graus, i posteriorment com a plaça Major. Joan Corominas ens explica que el terme Grau servia per identificar aquells llocs enfonsats on anava a desguassar algun rierol, així com determinats indrets de muntanya on existia un desnivell que s'havia de salvar mitjançant graons. Una denominació molt adient, si tenim en compte la proximitat del molí d'en Madora i el nivell de la plaça respecte els carrers superiors. Sota les seves arcades hi ha notables construccions pertanyents a sengles nissagues d'homes de negocis locals, tal com ens recorden els gravats dels seus dintells.

Altres carrers eren el de Dalt (actual carrer del Mur, on Agustí Morera comprà una casa l'any 1801), del Raval (on s'aixeca el Casal dels Carbonell), les Voltes i el carreró que puja al forn del comú.

Carrer de Sant Magí

Text: Josep Ma Vilà i Mònica Gudayol
Fotos: Josep Bertran i Ramon Serra

Sr. Josep Bertran i Rius

Sr. Josep Llacuna i Roca

La “Quinta del Biberón” de Copons

“... estaba formada pel joves (quasi nens!) nascuts el 1920 ...”

La Guerra Civil espanyola (1936-39) va ser un dels episodis més tràgics en la història de Catalunya. En ella van perdre la vida milers de persones i es van cometre veritables atrocitats contra la persona humana. Copons, com la majoria de pobles i ciutats de Catalunya, també va patir i pagar el preu de la guerra.

Justament aquest 1998 es compleixen 60 anys de la marxa al front de la “Quinta del Biberón”. Aquesta estava formada pels joves (quasi nens!) nascuts el 1920 i que el 1938 van ser incorporats a les files republicanes. A Copons pertanyien a aquesta quinta: Josep Bertran i Rius, fill de Cal Joan Lluïsa, Benjamí Martí i Closa, fill de Cal Sintoi, i Josep Llacuna i Roca, fill de Cal Llacuna. Tots ells van sortir de casa amb tan sols 17 anys i, ben segur, sense ser conscients de la cruel magnitud d’una guerra, en què havien estat obligats a participar. En record d’ells i, també, de tots els coponencs que van marxar al front i, especialment, d’aquells que no van tornar, voldríem dedicar aquesta pàgina del Camí Ral.

La idea de redactar aquest article ens va venir després de la lectura d’un impressionant escrit, realitzat per Josep Bertran, que va arribar a les nostres mans a través de la seva neboda Teresa Closa. En aquest escrit ell relata, en primera persona i amb extraordinari realisme i encert, les seves vivències passades durant la guerra. Ates que la publicació íntegra d’aquest document seria pràcticament impossible per la seva extensió, hem optat per mostrar alguns fragments, els més impactants, amb els quals el lector podrà, no obstant, fer-se una idea del que va suposar la Guerra Civil espanyola als ulls d’un coponenc. En aquests fragments, que a continuació podreu llegir, s’ha respectat cada una de les frases que en Josep va escriure, però per facilitar la seva comprensió hem cregut convenient afegir entre parèntesis algunes anotacions extres.

Recordant el 22 i 23 de maig de 1938:
la batalla de Balaguer.

“Fou el 27 d’abril (1938) el primer dia d’estrenar el nou uniforme de soldat de la República.”

“...aquí (a Juneda) ens van regalar un fusell, cartutxos i bombes de mà.”

“Recordo que en aquest últim indret (a Preixens) em tocà presenciar l’afusellament d’un home (un noi que s’havia amagat per no anar al front).”

“Sota el poble de Cubells repartiren la cura individual. Quan apuntà el dia deixarem les nostres pertinenències en un munt:”manta i macutu”, només portàvem el fusell, cartutxos i bombes. “Endavant” fou la consigna.”

“ A causa del “ronc” de les bales, que cada cop anava augmentant, la gent caminava a quatre grapes.”

“El primer ferit que tocarem el vam posar a la llitera (en Josep va ser portalliteres de la 27a divisió), i tot seguit el nostre practicant el mirà i ens digué: “Deixeu-lo aquest, i aneu per un altre”. Pronosticà home mort (tenia la ferida al ventre) i nosaltres no enteníem el motiu, ja que l’home estava viu.”

“A prop nostre cridava i plorava un noi jove; una bala li havia destrossat el genoll...el perill fou la pluja de bales i pujar-lo per una paret estirat sobre la camilla; no podíem... ningú ens oferí la seva ajuda, ja que tothom es trobava afectat i tenia pànic.”

“El nostre capità, que era el més jove dels oficials (tenia només 23 anys), va morir ferit per una ràfega d’ametralladora.”

“Passats uns dies arribà la notícia que la nostra 27 a divisió empenia la marxa cap al riu Ebre.”

Memòries de la batalla de l’Ebre.

“Cada nit atravesàvem, pel mig, el poble de Corbera, molt separats per por de les bombes. Treballàvem fent trinxeres un xic més amunt.”

“El primer ferit que pujà a la llitera va ser un company que reposava entre el Benjamí de Copons i jo... va sentir una forta cremada a la cuixa”

“...la cosa va fer un canvi pel que fa a l’atac; en comptes d’atacar, cada dia forem atacats: els tancs, l’aviació i l’artilleria feien grans destrosses...durant els dies que resistirem ho varem passar molt malament; de dia no teníem sortida de les nostres posicions i de nit, no sé pas com explicar-ho, veus que cridaven: “madre”, “camillero”, per tot arreu.”

“...en la segona quinzena d’agost jo feia 18 anys i va tenir lloc un impressionant atac ...no m’agradava enterrar sol i de nit...no podia traslladar, ni amb totes les meves forces, aquell combatent mort (fill de Barcelona) fins a la petita fossa que havia fet entremig d’una vinya.”

any 1938

“...canviàrem de lloc; els dos companys del poble, Llacuna i Benjamí, i jo ens trobàrem junts.”

“...de sobte passà un i ens digué: “El Llacuna està colgat”; sortí a ajudar-lo i el vaig trobar amb una manta al cap, ple de pedres, a dins d’un clot de la trinxera (una bomba havia explotat al seu costat). Tot va ser veure’l, agafar-lo i sortir. Estava desvalgut. El vaig deixar en un lloc més reparat.”

“...al Benjamí el feren presoner.”

“...portava (un ferit) la mà tallada pel canell...per ordre del practicant el meu ganivet tallà el nervi que unia la mà amb el braç... vaig deixar caure la mà al terra.”

“...no sé quan va durar aquella pluja de metralla..., però de sobte vaig sentir una forta cremada al cul, vaig tocar sang...el practicant em posà una pinzellada de iode i em digué: “Tranquil, això no ha estat res”).”

“La defensa fallava, sortien banderes per llocs on no esperaves. Vam canviar de posició per por de quedar tancats...no vam trigar gaires dies ha fer la retirada.El batalló estava desfet.”

“Deixarem la roba i ens en donaren de nova (feia més de dos mesos que duïem la mateixa sense rentar).”

“Prop de l’estació de Mòra la Nova vam pujar a un camió de la nostra companyia nou homes, dos del mateix poble, el Llacuna i jo...aquest és el resultat final de la batalla de l’Ebre que vaig viure: 109 homes perduts (de 118).”

Bona sort fins al final

“Durant molts dies la pluja, la boira i el poc tiberi ens tenien desanimats; menjàvem olives bullides, remolatxes escalibades i fulles d’escarxofers... uns soldats caçaven a trets de fusell les rates que passaven per un canal sec (i se les menjaven fregides)... finalment les vaig tastar; no sabia dir-vos quin gust tenien.”

“...faltava poc perquè arribés el Nadal... sota el poble de Montclar va començar la batalla... posàrem el fusell-ametralladora a la finestra, tot a punt per fer resistència ... fou ferit de l’espatlla el meu company Llacuna.”

“...trobarem dos companys morts, i prop d’ells un gran forat fet per una bomba. Fou l’última vegada que vaig fer d’enterrador.”

España y a las órdenes del Caudillo”. ”

“Vaig decidir marxar (a Copons)...un camió anava ple de famílies que tornaven a llurs cases. Quan marxaven vaig pujar sense permís; una cama fora i una altra dins.”

“(a Copons) sortia poc, no em vaig presentar, ni amagar...un dia va entrar l’agutzil i em va dir: “Presentat a l’Ajuntament, demanen la teva quinta”...el resultat va ser tres anys i mig a l’Àfrica, millor no parlar-ne.”

Al final de la guerra, per sort, cap dels tres coponencs de la “Quinta de Biberón” van morir: el Benjamí va ser fet presoner i enviat a camps de concentració (sembla ser que a Galícia), el Llacuna va ser declarat ferit de guerra i el Josep Bertran, va ser enviat a l’Àfrica a picar pedres com a càstig. Actualment només segueix entre nosaltres el Josep Bertran, que viu a Gelida i que encara gaudeix d’una formidable memòria i una gran sentit de l’humor.

Text: Mònica Gudayol
Fotos: Dolors Farrès i Mònica Gudayol

El ball de bastons

“... Va ser un moment molt emocionant i que sempre recordaré.”

Bastoners de Copons, 1984

Per què sempre em deixo les claus? No és la primera vegada ni la última que em quedo tancada al carrer. La pregunta és: quan trigarà a venir la primera persona al pis? Potser han decidit anar al cinema (avui és el dia de l'espectador)... Al final he decidit anar a un bar a fer un cafè i esperar que arribi algú.

Doncs bé em trobo en un bar, prenent un cafè i l'únic tros de paper que tinc per escriure és un fulletó de propaganda, de tota manera intentaré començar l'article per al Camí Ral. Una vegada ja estem situats, començaré a explicar-vos una altra bella tradició que es feia en el nostre poble: el BALL DE BASTONS. Us ho explicaré des d'una visió força personal perquè juntament amb els meus companys d'escola vaig formar part dels Bastoners de Copons.

Aquesta tradició va començar a l'escola amb el mestre Joan Obradors, que fou el qui va impulsar i promoure aquesta activitat extraescolar. Com molts altres grups de bastoners vàrem començar amb un ball molt senzill i típic anomenat el “Violet Sant Pere”, però de mica en mica nosaltres mateixos vàrem anar inventant peces noves i al final teniem un repertori de quatre balls: el “Cargol treu banya”, “El Patatuf”, la “Pepa” i el “Violet Sant Pere”.

Per tal de poder-los ballar, en un principi només teníem un aparell de música (radio-cassete), però si ens convidaven a participar en alguna cercavila era pràcticament inviable, perquè no sentíem la música.

La solució era trobar algun graller que ens pogués acompanyar, i aquest fou en Carles Llongueres. Més endavant, però, fou ell qui ens va proposar que algú de nosaltres aprengués a tocar la gralla, ja que ell participava en altres activitats i no sempre ens podia acompanyar.

Va ser així com l'any 1986 en Josep Guix i jo vàrem anar a aprendre a tocar la gralla. El curs de gralles el feien a Igualada i els professors varen ser la Carme Monclús i el Jordi Solé.

Ja teníem els balls, els músics, només ens faltava un uniforme. Els colors de Copons sempre han estat el blanc i el vermell (ho teníem molt fàcil). Camisa i pantalons blancs i els accessoris eren: un mocador vermell al coll, la faixa vermella, unes polaines (vermelles) totes plenes de picarols lligades als tornells i unes set-penques amb tira vermella. També es va confeccionar un escut en el qual hi havia un cupó groc i dos bastons creuats a sota, el fons era vermell. Dintre del grup hi havia un “cap de colla” que portava una bandera (aquest només ballava amb un bastó). La nostra bandera tenia, per una banda els tres Copons representatius del nostre poble i per l'altre costat barres blanques i vermelles.

Explicats tots els complements, podria fer un xic de memòria i recordar les trobades de bastoners en què havíem participat. La primera trobada va tenir lloc l'any 1986 a Vallgorguina, l'any següent vàrem anar a Rajadell, aquesta trobada és potser la que recordo més. En totes aquestes trobades es feia una cercavila de tots els grups participants i al final cada grup feia un ball d'exhibició. En aquesta ocasió va venir un grup de bastoners del País Basc i varen fer un ball molt curiós: un dels components del grup anava amb una espècie de bóta de vi gegant i mentre anaven ballant, els altres membres del grup picaven la bota. I l'última va ser l'any 1988 a Balsareny. El record que guardo d'aquesta trobada és molt especial, no té res a veure amb els bastons, però va ser un gest molt bonic. En aquella època la meua mare estava a l'hospital de Sant Joan de Déu, a Manresa, i per tant no ens va poder acompanyar. Però al finalitzar l'actuació tota la colla de bastoners i els pares acompanyants vàrem anar a Manresa a veure-la. Al ser tanta gent no ens varen deixar entrar, per tant va ser ella qui va haver de sortir a fora. Va ser un moment molt emocionant i que sempre recordaré.

Buscant i mirant fotografies antigues he anat recordant altres llocs on havíem anat

Bastoners de Copons a la Festa Major d'Igualada

a ballar (en moltes d'elles no he pogut aconseguir l'any). En una ocasió vàrem anar a la Festa Major de Masquefa i en aquesta cercavila el curset de gralles ja havia donat fruits. El bastoners ballaven al toc de les gralles de la Cristina Galtés, el Ramon Rodolat el Jordi Rotes i jo (tots ells els vaig conèixer al curset de gralles). També vàrem anar a la Festa Major d'Igualada, a la de Sant Puvim i en una visita del bisbe de Vic, en Josep M. Guix, vàrem anar a ballar a la Tossa.

Aquesta tradició va durar força anys, fins i tot durant una època érem prou gent per fer dos grups de bastoners. Però com totes les coses, va arribar un dia que es va deixar de ballar el Ball de Bastons.

De tota manera no fa gaires dies, més concretament el 19 de juliol del 1998, es va preparar una festa per fer un homenatge als nostres mestres: Joan Obradors i Vicenta Alumbrreros. En aquesta festa ens vàrem juntar quasibé tots els alumnes (aproximadament 200) que havíem passat per l'escola de Copons durant els anys (1960-1998), anys que el Joan i la Vicenta varen ser els nostres mestres. Dintre dels actes organitzats vàrem ballar una altra vegada el Ball de Bastons. Recordo quan em vàren proposar de ballar una altra vegada el ball de bastons, en un primer moment vaig pensar que era molt difícil. Havíem de reunir 8 persones com a mínim, buscar els vestits (esperar que ens anessin bé) i el més important: recordar els balls. Però al final tot va sortir rodó i fins i tot ens varen acompanyar “grallers”

el Jordi Bertran i el Joan Mas. Va ser un moment molt emocionant, tan per a nosaltres com per als nostres mestres.

És una llàstima que no haguéssim aprofitat aquesta ocasió per continuar ballant. O, si més no, incentivar els més joves perquè formessin un nou grup de bastoners.

Juntament amb els articles dels butlletins anteriors, he intentat explicar-vos d'una manera molt senzilla les tradicions del nostre poble. Si fem un petit resum de totes elles, veurem que a poc a poc es van perdent: els “gegants”encara no tenen vestits nous, a les caramelles cada any hi ha menys participació per part dels joves (ja no hi ha ball de cintes ni ball de bastons). Però tampoc cal ser pessimista. Aquest any l'Elena Gudayol va ensenyar als nens petits el “ball de Sant Ferriol” i les caramelles ja varen tenir més color.

Crec que hi hauria d'haver més iniciatives d'aquest tipus perquè és molt important que els nens petits coneixin i participin d'aquestes activitats, ja que totes elles formen part de la cultura del nostre poble i hem d'intentar que no es perdin o, si més no que no s'oblidin.

Al final ha arribat una companya del pis. Ja ha passat una hora i mitja des que he començat a pendre'm un cafè i a escriure l'article.

Recull: **Ramon Serra**
Fotos: **Josep Ma Vilà**

Es essencial que tot excursionista tingui un mínim de coneixements en primers auxilis, ja que d'una manera efectiva ens pot ser molt útil tant per a nosaltres, com per ajudar algú que trobem pel camí i hagi patit algun accident.

Hi ha moltes publicacions que parlen extensament d'aquest tema, i ens poden ajudar a adquirir aquests coneixements. Encara que l'àmbit del socorrisme sigui molt ampli, seguidament us explicaré aquells problemes més freqüents amb els quals ens podem trobar.

Recordar abans, però, que podem evitar molts accidents si portem sempre el material adequat, així com una bona preparació física, ja que moltes vegades es corre el risc de voler aguantar com els que estan més forts, fins arribar a l'esgotament físic, estat en el qual és molt més freqüent que hi hagi un accident.

També és molt important fer sempre cas als savis consells de la gent més experimentada.

Butllofes

Una simple arruga als mitjons o la sorra que es fica entre la bota i el mitjó, ja es suficient perquè es produeixi una butllofa. També se'n poden produir quan estrenem botes, sense haver tingut la precaució d'haver-les utilitzat una mica uns quants dies abans de sortir d'excursió.

Primers auxilis a la muntanya

Si la pell només està envermellida, ficarem una tireta directament sobre la pell. Si ja s'ha format la butllofa, és millor primer punxar-la amb una agulla desinfectada perquè surti el líquid, sense retallar la pell, i llavors ficar la tireta o una mica de gassa i esparadrap.

Rampes

Les rampes es poden produir per no haver fet exercicis d'escalfament abans de començar a caminar o per cansament excessiu. Les cames o els braços, segons on es produeixi la rampa, s'encongeixen gairebé de sobte, fent bastant de mal.

Un massatge suau, amb alguna pomada que faci entrar en calor la zona adolorida, pot ser suficient per solucionar aquest problema.

Petites ferides

És molt fàcil fer-te un petit tall o ferida, ja sigui per una caiguda o a l'hora d'utilitzar l'esmolat ganivet per fer un entrepà. Primer de tot s'ha de desinfectar. Una de les millors maneres es rentar la ferida amb aigua i sabó, i si pot ser amb aigua amb una mica de pressió encara millor, ja que així s'arrossegarà tota la porqueria que hi hagi pogut quedar. Ficar-hi iode o similar i si sagna, tapar-ho amb gassa i esparadrap.

Mal de cap

Hi ha moltes causes que ens poden produir mal de cap. El cançament, la son, el sol o l'altitud en son algunes. Un dels millors remeis és prendre una aspirina ben desfeta en aigua, però no pendre-la

mai en dejú. Un mocador moll posat al front fa sovint que hi trobem una millora.

Congelacions

No és gaire frequent trobar-s'hi. La pell s'envermelleix i es nota una sensació de coïssor. Mentre dura aquesta sensació, la sang encara circula per aquesta zona. El problema és quan no es nota res i la pell es torna groga o es cobreix de butllofes. Protegir les parts afectades amb peces de roba que escalfin, però sense estrènyer, perquè pugui circular bé la sang. Massatges suaus perquè la pell entri en reacció. Posar en contacte la part afectada, amb una zona del cos que estigui calenta. En tot cas, més val renunciar continuar l'excursió i anar de seguida a buscar un metge. Un últim consell: no freguis pas amb neu la part congelada.

Fractures

Moltes causes són responsables d'una fractura: des de la simple caiguda en mala postura fins a una pedra que ens ha vingut a donar la benvinguda. La fractura produeix un dolor molt agut a la zona on hi ha l'os trencat. També es pot notar una desviació anormal del membre afectat. No intentar posar els ossos a lloc, ja que podríem causar un estrall irreparable. Immobilitzar tota l'extremitat amb unes fustes, branques, etc... i una gassa. Traslladar el ferit amb grans precaucions, evitant, per molt que costi, que se li mogui la regió on hi ha la fractura. Si el ferit es desmaia, no donar-li res de beure perquè es podria ofegar. Cal fregar-li la cara amb un mocador xop d'aigua fresca i, quan revingui, fer-li veure alguna cosa calenta, però que no tingui alcohol.

Cremades solars

Es produeixen sobre tot a l'alta muntanya. La pell s'envermelleix i es té la sensació de coïssor. Si no actuem i el sol continua escalfant, es formaran tot de butllofes que si es reventen poden ocasionar una infecció. Les cremades solars es poden evitar si regularment ens untem amb cremes protectores.

La primera cosa que cal fer és tapar aquesta part del cos. Després posar-hi una pomada especial per a cremades. Si a més de cremades hi ha insolació, situarem el malalt a l'ombra i li mullarem continuament el cap amb mocadors xops d'aigua fresca, també farem que begui força aigua.

Per últim, cal dir que no ens hem d'oblidar d'agafar una petita farmaciola, amb tots aquells medicaments imprescindibles que podem necessitar. I sempre que apliquem un medicament que no coneixem bé, llegir atentament el prospecte, que ens explicàcom l'hem d'utilitzar.

juliol

22 Ple extraordinari
28 Reunió Festa Major
29 Es reparteix el Butlletí Camí Ral núm. 6
30 Cloenda del curset de natació amb una xocolatada

agost

1 Futbol Festa Major Sant Guim de Freixenet: Sant Guim, 3 – Copons, 1
2 Finalització de l'escola d'estiu duta terme per l'Elena Gudayol, amb el Circ de les Mans.
8 Veredictes del IX Concurs de Fotografia Vila de Copons.
Ball a la Plaça amb el Sexteto Tradicional Cubavana, amb salsa i mojitos.
9 Campionat de truc.
12 Gimkana de bicicletes
13 Concurs de cuina / concurs de natació i de salts
Teatre: L'Últim Hispano de Copons, amb el Grup de Teatre La Barraca "Joves"
14 Repic de campanes / inauguració de l'exposició de labors
Cercavila amb "La Gallarda"
Espectacle infantil: Per Nassos
Ball de nit amb l'Orquestra Nocturna
15 Solemne ofici / concert vermut vuitcentista amb l'Orquestra Nocturna
Futbol: Copons, 1 - Sant Guim, 1
Ball de tarda amb l'Orquestra Fènix / ball de nit amb l'Orquestra Fènix
16 Ofici en honor del nostre patró Sant Roc / sardanes amb la Cobla Collblanc
Teatre: “Un trampós entrampat”, amb el grup de Teatre La Barraca
Sardinada a la Plaça / bingo / lliurament de premis / espectacle sorpresa
20 Es desplaça a l'Ajuntament personal de l'OALGT per efectuar el cobrament de tributs pendents de pagament
21 Representació de l'obra "Un trampós entrampat" a la Festa Major de Veciana

setembre

2 Comencen les reformes de l'escola (antic Ajuntament)
5 Reunió Antena Televisió Col.lectiva
9 Reunió de l'Associació de Mares i Pares d'Alumnes i la nova mestra Sra. Elisa Puiggrós
12 Trasllat dels mobles i estris de l'escola dels petits a l'actual escola
13 Futbol: Montbui, 8 - Copons, 4
Cloenda temporada piscina
Representació de l'obra "Un trampós entrampat" al Poblenou
19 Futbol: Copons, 2 - Penya Madridista, 1
20 Hereu i pubilla (Alvaro Muñoz i Aida Vilumara) a la 45ª Fira d'Igualada
27 Futbol: Òdena, 4 - Copons, 3
30 Ple extraordinari

octubre

3 Futbol: Copons, 2 - Hostalets de Pierola, 1
5 Inici de la vacunació antigripal
10 Futbol: La Pau, 2 - Copons, 3
9 Inici del curset de Balls de Saló a càrrec de Josep Mª Baños i Sílvia Rodulfo a la Barraca
15 Es desplaça personal de l'OALGT, per tal de resoldre dubtes i qüestions pendents, així com per efectuar el cobrament de tributs pendents de pagament
17 Futbol: Copons, 0 - Jorba b, 1
24 Futbol: Vallbona, 2 - Copons, 4
26-31 Incorporació de dos treballadors del Consell Comarcal per el manteniment municipal

novembre

2 Castanyada a la Barraca amb sopar i ball
7 Futbol: Copons, 5 – Ca n'Aguilera, 1
8 XVIII Trial Vila de Copons
Locus pel ball amb música amb llauna
13-14-15 Campionat de Butifarra a Cal Mai Tanquem
14 Futbol: Tous, 1 - Copons,2
16 Ple extraordinari
22 Joventuts Feréstegues: Participació de coponencs a la X Cursa de l'Esquiador
Excursió junt amb veïns de Rubió, organitzada per l'Ajuntament de Copons a Santa Margarida i els Monjos, Vilafranca del Penedès, Sant Martí Sarroca i Guardiola de Font-Rubí
28 Futbol: Copons, 2 - Rebrot, 1

desembre

5 Futbol: La Torre de Claramunt, 2 - Copons, 3
12 Futbol: Copons, 6 - El Maset, 2
Inauguració del restaurant de cuina rural Ca l'Arnau
13 Finalització del curset de Balls de saló amb fí de festa a Sant Ramon
16 Reunió del Consell de la Zona Escolar Rural Vent d'Avall, a l'escola de Copons
17 Inauguració del SARTC 98 (Supermercat d'Art de la Comarca Anoia), amb la participació de l'artista coponenc Xavier Martí
18 Encesa de l'estrella i decoració nadalenca
20 Futbol: Montserrat, 2 - Copons, 1
27 Arribada del Patge Faruk
31 Sopar de Cap d'Any a la Barraca

gener

5 Cavalcada del Patge Faruk pels carrers de Copons

Text i Fotos: Josep Ma Tomàs

XVIII Trial Vila de Copons

“ *Copons, un poble amb molta tradició trialera...* ”

El dia 8 de novembre de 1998 és realitzava a Copons el XVIII Trial Vila de Copons.

Aquest any el trial no era puntuable per al campionat de Catalunya de l'especialitat, ja que aquest campionat té enguany molta poca participació, entre vint i trenta corredors per prova, depenent del dia en que es celebren les proves.

Copons, un poble amb molta tradició trialera, volia un trial amb més participació; llavors, molt intel·ligentment, el grup de trialers del poble va decidir organitzar una prova de l'Open MONTESA. Aquest open s'ha posat molt de moda i l'afluència de pilots és superior al centenar.

El diumenge al matí des del restaurant de Cal Saul sortiren cent trenta-dos pilots, disposats a solucionar de la millor manera les vuit zones de què constava el recorregut. La germanor va regnar tot el matí (la germanor trialera és un dels grans objectius de l'Open Montesa). Cada zona tenia marcat tres tipus de recorregut amb diferents colors, groc, blau i vermell que marcaven les tres categories existents.

En la categoria “vermell”, la de més dificultat, va guanyar el pilot de Vilanova del Camí David Sánchez amb tan sols 5 punts de penalització, amb una Montesa.

En la categoria “blau”, segona en dificultat, s'imposa Dani Lopez amb 6 punts de penalització, amb una Gas-Gas, fou cinquè l'anoienc Moisès Sánchez, amb 10 punts, de penalització amb Gas-Gas. Cal remarcar que aquesta va ser la categoria amb més

participants, en aquesta categoria participaven disset corredors anoiencs.

En la categoria “groc” el vencedor va ser Joan Cordon, amb 17 punts de penalització, amb una Gas-Gas, en aquesta categoria no hi va córrer cap corredor de la nostra comarca.

Cal destacar la participació en aquest trial de dos joves de la nostra vila, que participaren en la categoria de color blau, el Salvador Lliro que quedà en la posició 47, amb 41 punts de penalització, amb una Beta, i en Jordi Marcé, que queda en la posició 55, amb 47 punts de penalització, amb una Beta. Entre els pilots participava una noia, la qual hauria pogut donar una lliçó de tècnica a més d'un dels pilots.

Cal destacar la col·laboració de tota la gent que va actuar de control en les zones. Després del trial no hi hagué el tradicional i corresponent lliurament de premis de cada any, ja que en l'Open Montesa els premis es lliuren a final de temporada quan s'han acabat totes les proves.

El trial en si fou un èxit en tots els aspectes i tothom en quedà satisfet, públic, pilots, controls i organitzadors (Trialers de Copons, amb la col·laboració de Moto Club Igualada). Després, controls i organitzadors celebraren un dinar al refugi de Cal Saul.

Animem des de Camí Ral que el trial continui moltes edicions més i puguem gaudir de les evolucions de les motos durant molts anys i felicitem els organitzadors.

Les classificacions foren les següents:

COLOR VERMELL

1r	DAVID SÁNCHEZ	MONTESA	5 PUNTS
2n	ORIOL BORRÀS	BETA	13 PUNTS
3r	JOSEP CORTES	BETA	14 PUNTS

COLOR BLAU

1r	DANI LÓPEZ	GAS-GAS	6 PUNTS
2n	GASPAR BATLLE	GAS-GAS	9 PUNTS
3r	SALVADOR GALIMANY	GAS-GAS	9 PUNTS

COLOR GROC

1r	JOAN CORDON	GAS-GAS	17 PUNTS
2n	AGUSTI FERNÁNDEZ	BETA	18 PUNTS
3r	MIQUEL ESPINOSA	GAS-GAS	18 PUNTS

Comença la temporada

“ *...imatges de conte i de fantasia que a tots ens perduren...* ”

El FC Copons comença la temporada amb un problema molt important, la manca de jugadors per poder fer un campionat digne. Després de tenir 6 baixes, entre les quals hi ha la del capità i màxim goleador, Josep M.Tomàs, per diferent motius, comença la recerca de jugadors per reforçar l'equip.

La cosa no fou gens fàcil, però hi ha la sort de fitxar dos jugadors que han estat molt importants en el que portem de campionat, en Joan i en Ricard Corcelles, dos germans que jugaven a l'Igualada de 3ª Catalana. L'Albert Gabarró, que retorna al Copons, i en Dani Trepà. Tots dos jugaven a l'igualada B. En Pep Colom, en Jaume Ecurin i la incorporació del juvenil Marc Riera.

Amb aquests nous fitxatges, la plantilla del Copons ha quedat formada per 18 jugadors que són:

Roman Figuerola	Porter
Dani Trepà	Porter
Xavi Lorente	Defensa
Joan Corcelles	Defensa
Pep Colom	Defensa
Jordi Riera	Defensa
Dani García	Defensa
Albert Gabarró	Migcampista
Pere Gabarró	Migcampista
Ramon Gabarró	Migcampista
Carles Mas	Migcampista
Jaume Ecurin	Migcampista
Marc Riera	Migcampista
Joan Gusi	Davanter
Dani Garriga	Davanter
Oriol Martí	Davanter
Txema Puig	Davanter
Ricard Corcelles	Davanter

El 13 de setembre, la plantilla, sota les ordres d'en Ricard Tomàs, es desplaça a Montbui, on surt derrotat per 8-4. El marcador no reflecteix el joc que ha desplegat el Copons.

El 19 de setembre, el Copons guanya a casa davant la Peña Madridista de Capellades per 2 -1, sense passar gaires problemes.

El 27 de setembre, l'Òdena guanya el Copons per 4-3 després de tenir el marcador en contra durant quasi tot el partit, i el Copons jugant amb un home menys des del minut 20. Els tres gols del Copons els va fer en Dani Garriga.

El 3 d'octubre, el Copons guanya per 2-1 l'Hostalets de Pierola sense fer bon futbol. En Dani Garriga torna a marcar el dos gols del Copons.

El 10 d'octubre, el Copons va al camp de la Pau i remunta a la segona part, quan els locals guanyaven per 2-0. El resultat final fou de 2-3 amb dos gols més d'en Dani Garriga.

El 17 d'octubre, el Copons cau per primer cop aquesta temporada a casa, 0-1, davant el Jorba, on els visitants van saber aprofitat el gol marcat als primers minuts de joc, tot i que el Copons va fer mèrits per empatar durant tot el partit.

El 24 d'octubre, el Copons s'emporta els tres punt del camp del Vallbona tot i anar perdent per 2-1 i jugant amb un jugador menys per expulsió. En Dani Garriga torna a marcar tres gols més, que fan que el Copons guanyi per 2-4.

El 7 de novembre, el Copons li fa cinc gols al Ca n'Aguilera guanyant el partit amb molta facilitat, 5-1.

El 14 de novembre, el Tous cau derrotat per 1-2 davant un Copons que desplega un futbol de qualitat durant tota la primera meitat del partit, i evita que el Tous empati a la recta final del matx.

El 21 de novembre, el Copons guanya el Collbató, que torna al grup 7è de Tercera Regional. Els visitants tot i jugar amb 10 homes durant tot el partit, ha estat el millor equip que ha passat pel Rieral. El Copons s'imposa per 3-1.

El 28 de novembre, el Copons remunta el marcador advers d'1-0, i guanya per 2-1 el Rebrot amb una demostració de força i lluita durant tot el partit.

El 5 d desembre, el Copons va al camp de la Torre de Claramunt, on tots dos equips, juntament amb la Pobla de Claramunt estan empatats a punts i ocupen la tercera posició de la taula. La Torre, tot i fent un futbol violent, no pot derrotar al Copons, que guanya per 2-3, tot i que el Copons va merèixer més gols per la quantitat d'ocasions creades.

El 12 de desembre, el Copons guanya l'últim classificat, el Maset, per 6-2, sense fer un futbol de qualitat, ja que a la mitja part el resultat era de 2-1. Al final del partit la junta directiva va

obsequiar els jugadors amb el típic lot de Nadal.

El 20 de desembre, el Copons va al camp del barri de Montserrat i perd, després d'anar guanyant per 0-1 i desaprofitar clares ocasions de gol. El Montserrat en va tenir prou arribant dues vegades a la porteria del Copons per guanyar el partit per 2-1. El Copons va fer un futbol terriblement dolent durant la segona part i fou incapaç d'aixecar el partit com en altres ocasions.

Amb aquesta derrota s'arriba a les vacances de Nadal, on el Copons perd el quart partit després d'encadenar set victòries seguides, i ocupant la quarta posició de la taula.

Text: Ma Gràcia Carreres
Foto: Ma Dolors Farrés

Grup musical "Ceregumil Power"

“Locus pel Ball”

“ ...”Ceregumil Power”, que ens va deleità amb les seves melodies.”

El dia 11 d'octubre es va fer la inauguració de la temporada “Locus pel Ball”, amb la participació desinteressada del conjunt “Ceregumil Power”, que ens va deleità amb les seves melodies.

Vam passar una tarda molt agradable i no vam parar de ballar com “locus”. A la mitja part es va repartir coca i cava.

“Ceregumil Power” sempre ha participat

molt amb el poble preparant les caremelles i tocant-les el dia de Pasqua, acompanyant el Tres Tombs, amenitzant alguna revetlla a la piscina i a la plaça.

El conjunt va començar amb en Jordi Cirera al teclat i com a cantant en Bernardo Giró. Amb el temps s'han anat integrant més músics: en Joan Tries al saxo, en Ramon Yeste a la trompeta i en Loren al saxo i l'acordió.

Text: Ma Rosa Gusi i Nuri Pons
Foto: Ma Rosa Gusi

Museu del vi de Vilafranca del Penedès

Sortida intergeneracional

“ ...vam fer una bonica sortida a la terra del vi.”

Gràcies a la subvenció concedida pel departament de Benestar Social, els coponencs, juntament amb els veïns de Rubió, vam fer una bonica sortida a la terra del vi.

El diumenge 22 de novembre, a les 8,15 del matí ens va venir a buscar un autocar que ens va portar primer cap a esmorzar a Santa Margarita del Monjos. Després d'esmorzar i amb un fred de ple hivern vam anar a visitar el Museu del vi a Vilafranca del Penedès. Allà ens van obsequiar amb un tastet i amb un got decorat que ens va anar d'allò més bé per entrar una mica en calor i poder fer la visita ben animats.

El Museu del Vi està emplaçat a l'antic Palau dels reis de la corona catalano-aragonesa. Edifici del S. XII, al bell mig del barri històric de Vilafranca, capital de la comarca del Penedès, que excel·leix en la producció de vins de taula i escumosos.

Després d'aquesta visita i caient aigua neu del cel, vam seguir la ruta cap a Sant Martí de Sarroca, on vàrem visitar el castell i l'església romànica. Un conjunt monumental medieval integrat pel castell de Sant Martí i l'església romànica de Santa Maria, consagrada l'any 1204.

Ja eren les tres de la tarda quan vam anar cap a dinar a Guardiola de Font Rubí.

Amb el fred que vam passar a Sant Martí de Sarroca, el caldet que ens van posar de primer plat ens va refer una mica, vam continuar menjant fins a quedar ben tips, amb el filet de lluç i un bon estofat de vedella, seguit de crema catalana, el cafè i els licors. I per fer baixar aquest gran àpat, tots vam fer una ballaruga fins a les sis de la tarda, hora en què l'autocar ja es tornava a posar en marxa per tornar cap a casa.

Sant Martí de Sarroca

Subvencions per a la prevenció d'incendis

Text: Toni Marimón
Fotos: Ramon Suñer

En el butlletí del gener de l'any passat notificàvem des de l'ADF l'aprovació, per part de la Diputació, de les subvencions per a la prevenció d'incendis forestals destinades a l'arranjament del camí de Sant Gabriel i camí del Torrent Boter.

Durant el mes de juny de l'any passat també vam rebre l'aprovació de les subvencions atorgades per a l'any 1998.

Durant el mes de maig passat es va realitzar el condicionament dels camins del Torrent Boter, Sant Gabriel i de l'Antena, quedant pendent en aquests moments l'arranjament del tram del camí de la Roda que passa pel nostre municipi, tram que dintre de poc pensem arranjat.

CONCEPTE	COST OBRA	%	SUBVENCIÓ
Arranjament camí antena	900.000.-	80	752.000.-
Arranjament camí de la Roda	373.000.-	80	298.400.-
Total subvenció			1.050.400.-

Aquest any ha tornat el foc

“ ... 26.000 hectàrees en 4 comarques de la Catalunya central..”

Aquest estiu els incendis forestals han tornat a ennegrir milers d'hectàrees herbades del nostre país, no gaire lluny del nostre poble va començar el 18 de juliol un incendi que va arrasar 26.000 hectàrees en 4 comarques de la Catalunya central.

Aquella fumera en forma de bolet que veiem des de Copons, la gran resplendor de la nit o el fum sortint de les mateixes flames al peu del foc ens feien imaginar a tots, que allò era un infern, un infern on es rostien boscos, fauna, conreus, bestiar, edificacions. El resultat tots el sabem, ens feien recordar també el 6 de juliol de 1986, en què els 21, 53 km2 del nostre municipi i els dels municipis veïns es trobaven en un infern semblant.

No n'hem après, segurament no n'aprendrem mai, però urgeix intentar-ho. Hi ha hagut valoracions molt diverses i vegades enfrontades segons la posició dels oradors (afectats, administració, organitzacions agràries, grups ecologistes, etc.). Mala coordinació, negligència, falta de planificació en les masses forestals per a uns, condicions meteorològiques adverses, bona coordinació i excel·lent professionalitat per als altres.

Les conseqüències les tenim sobre la taula,

cal cercar solucions, tota la societat està implicada, no sé si les trobarem, però cal intentar-ho, HO NECESITEM !!!

Després de l'infern, desolació

Grup de teatre la Barraca “Joves”

Ei!

Som el grup de Teatre la Barraca “Joves”, tornem a estar a les pàgines del Camí Ral per explicar-vos les nostres inquietuds.

Aquest estiu vam presentar l’obra “L’Últim Hispano de Copons”, dirigida per Rita Baliu. Va ser la nostra primera obra que vam fer, vam sentir molts nervis, però tot i així sembla que al públic li va agradar. En acabar, per celebrar-ho, vam fer un gran sopar, la cuinera del qual va ser l’Antònia Martos.

Hal

Per cert, en homenatge a la hispano, vam convidar el Manolo i la seva dona. Però aquí no s’acaba tot, tornarem aquesta festa major d’hivern, presentant l’obra “El Neusblanc i les set altíssimes gegantes”, dirigida per Francina Cirera.

Us hi esperem!

L’Àngel, la Meri, la Montse, el Trull, el Gonzalo, el Quico, la Vero, l’Eli, l’Oriol, l’Anna, l’Íngrid, el Serrano, la Georgina, la Sònia, la Vanessa i l’Estafania. I l’Aurora Domínguez, la DJ.

Deixa’t anar i treu-li el suc
 ESPAI JOVE

Si tens alguna cosa a dir, hem creat aquesta nova secció perquè puguis disposar-ne i fer-nos saber les teves inquietuds, denúncies, alguna activitat que estas muntant, un viatge, un concert explica-ho (si vols, eh!). Si tens algun dubte, contacta amb alguna persona de l’equip que munta aquest butlletí. Tel. 938 090 000

Zderlei

Som l’Àngel, la Meri, el Quico, el Gonzalo, la Montse, la Vero, l’Eli, el Trull, el Serrano i l’Estefania.

Nosaltres, que som molt pesats, des de l’hivern dia rere dia, insistíem a l’alcalde, Jordi Bertran, que volíem un local per no passar fred, per passar-nos-ho bé, per ballar i per fer alguns que altres deures...
 Finalment, l’alcalde, cansat i ratllat de nosaltres, al final de l’estiu ens va aconseguir un local, al qual li vam posar Zderlei.
 Vam fer de dones de la neteja, incloent-hi els homes, d’electricistes, de paletes, de pintors, de dibuixants, de decoradors i de tècnics de só.
 L’Onze de Setembre, diada de Catalunya, l’alcalde va inaugurar el local; en celebració vam fer un dinar que va ser esplèndit.
 Estem molt contents amb el nostre local, i passem estones molt guais.
 Agraïm la col·laboració de l’Ajuntament de Copons, d’en Xavier Martí, de la Maria Gràcia Carreres, d’en Quildo Serrano, de Construccions Closa i d’en Joan Trull.

L'ANNA I JOIUG

ABEM A L'OC

Estrenem escola nova a Copons

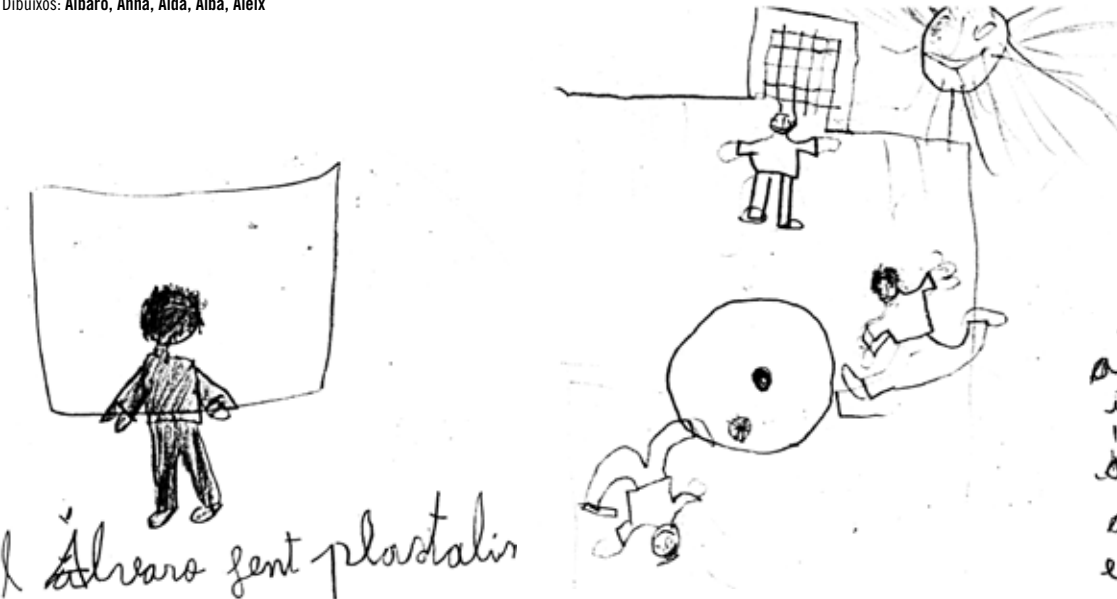
Les nenes i nens del CEIP Copons veuen la seva nova escola d’aquesta manera; amb aquest dibuixos i paraules us ho han volgut fer saber.

Els dibuixos dels infants no són solament il·lustracions més o menys boniques pel que les mira.

Són quelcom més: Expressions de sentiments i fantasies, l’expressió del seu món a la seva manera, joc plàstic i gràfic...

Per als adults a voltes són jeroglífics enigmàtics, cal però saber respectar allò que no entenem, fruit d’allò poètic que contenen.

Dibuixos: Albaro, Anna, Aida, Alba, Aleix

Juam anava a la classe

estaven a estudiar mol i quan anaven a casa encara que a novs acast també estuviavan

1 La Anna i jo l'albaro
 2 Alex estaven ballant
 3 Alacatiza i l'aparcant
 4 a bomba

Text: Jordi Bertran i Montaner

Participa, col·labora, no passa res

“...ens trobàvem una o dues vegades per setmana, ...allà cadascú portava les seves idees, projectes, il·lusions...”

Entre 1995 i 1999 he tingut el plaer de poder ser l'alcalde del meu poble.

A principi de l'any 95 ens vàrem començar a trobar un grup de persones, molt il·lusionades i que creiem que podíem fer alguna cosa per Copons.

Ens trobàvem una o dues vegades per setmana, a casa meva. Allà cadascú portava les seves idees, projectes, il·lusions... Tots donàvem la nostra opinió i decidíem allò que seria més positiu.

Allà vàrem posar unes bases tant de funcionament intern del grup com de les necessitats del poble.

A partir d'aquí ens vam formar com a candidatura per a les eleccions municipals i vam confeccionar el nostre programa electoral. No sense abans negociar amb el grup municipal de Convergència i Unió, sense èxit, però nosaltres teníem molt clar que érem independents de qualsevol partit polític. La nostra idea era fer un grup homogeni per poder fer una bona gestió municipal.

Després de treballar molt durant la campanya electoral, el poble de Copons ens va donar la confiança per la mínima. El resultat va ser molt ajustat, això va fer que creguéssim oportú oferir algunes regidories a l'altre grup.

Després de tres anys i mig junts, ha quedat demostrat que dins de l'Ajuntament tots hem estat un grup per Copons, tant els regidors com la resta de la nostra candidatura. Evidentment hi han hagut problemes, diferències entre nosaltres, alguns han deixat el grup, altres s'han compromès més i han fet funcionar el butlletí, en definitiva, fins aquí tot ho valorem positivament. De totes les nostres actuacions unes són positives i d'altres no. Però potser el nostre principal inconvenient ha estat la nostra joventut. Hem estat sincers, hem treballat sempre amb il·lusió i amb la veritat per davant. Això ens ha beneficiat en molts casos, hem caigut bé a aquells que anàvem a demanar subvencions i ens han ajudat molt.

D'una banda ens encoratgen a seguir endavant, i de l'altra ens trobem amb l'entrebanc a casa. No demanem que la gent ens felicités si ho fem ben fet, però tampoc ens agrada que ens “matxaquin” si alguna de les actuacions no els agrada. Això és normal, el que no és normal és que et sabotegin el poble. Per què buiden la bassa a l'estiu? Perquè embussen amb pedres els tubs per desaiugar el camí del cementiri?, Tant mal fet esta que s'arregli l'escola per als més menuts pagant-ho tot l'Ajuntament?.

Vull deixar molt clar que aquesta manera d'actuar no només és amb l'Ajuntament. També els passa a la gent que voluntàriament fan caramelles, els reis, els tres tombs, la festa major o que gestionen les juntes de la Barraca, l'antena col·lectiva...

No pot ser. La gent que demana tant hauria de tenir l'obligació moral de participar i treballar per a alguna entitat. La gent ens cansa de treballar per la comunitat i no trobar participació ni col·laboració, poc a poc es fan menys activitats i algunes es mantenen per obligació moral d'alguns voluntaris. Sens dubte, és molt més fàcil quedar-se al marge, no fer res, si surt malament criticar i si surt bé callar.

Qualsevol grup de persones que treballa voluntàriament sigui a la causa que sigui, si la feina els angoixa, es cansen. Evidentment es necessita un gran grup per poder oxigenar-se, recarregar les piles quan estàs cansat.

Què passarà el dia que totes aquestes persones es cansin i no trobem gent per organitzar la festa major, per fer caramelles, cavalcada de reis, tres tombs, o per gestionar l'antena, la Barraca o l'Ajuntament? A qui criticarem? Crec que serà l'hora de criticar a tot un poble per no haver sabut fer un poble unit amb il·lusions, ganes de millorar i, evidentment, sabent superar les petites discrepàncies sense traumes.

Mostra de labors

“...puntes de mocadors, camins de taula, estovalles, cortines, tovalloles, davantals, joiers, vànoves, quadres de punt de creu...”

Aquest any per primera vegada es va realitzar la mostra de labors, amb molta participació de treballs de ganxet, punt de creu i mitja, que ve ser molt visitada durant tots el dies de la Festa Major.

Les labors presentades eren tant variades com: puntes de mocadors, camins de taula, estovalles, cortines, tovalloles, davantals, joiers, vànoves, quadres de punt de creu, jocs de cuina, rellotges...

La qualitat de les labors era molt notable, la laboriositat amb què estaven fetes va causar molta admiració als visitants, i molt d'orgull per part de les persones que les havien realitzades.

L'alcalde i la regidora de Cultura van atorgar diplomes a tots els participants de la mostra.

El muntatge de l'exposició es va fer amb l'ajuda de diverses persones que van tenir cura de la decoració i ambientació, d'acord amb les labors presentades i gràcies a: Calamanda Prats, Pepeta Prats, Pepita Martí, Paquita Boix, Lola Bertran, Dolors Sendiu, Mª Carme Marcé, Pepita Clotet, Teresa Vilaseca, Teresa Clotet, Mª Teresa Closa, Noelia Vilaseca, Mª Gràcia Carreres, Ines Jimenez, Mª Angeles Medina, Juan Muñoz, Trinitat Closa, Rosa Blasco, Maria Aribau, Carme Prats, Vanessa Gené, Família Vila, Ana Domínguez, Mª Rosa Adzet, Conxita Gilabert i Laieta Puig per participar

Text: Ma. Gràcia Carreres
Foto: Elisenda Mercadal

Vacunació Antigripal 98-99

La grip és una malaltia infecciosa aguda, d'elevat poder de difusió i de presentació hivernal. És produïda per un virus. La seva importància ve donada per l'elevada freqüència amb què es presenta, pels nombrosos col·lectius a què afecta, fet que ocasiona una alteració de l'ordre i la vida social, i per la despesa econòmica que suposa (baixes, visites, complicacions...).

La grip afecta principalment les vies respiratòries altes i dona un quadre clínic de simptomatologia general benigna: faringitis, calfreds, mal de cap, dolors musculars, sensació de debilitat i febre alta durant dos o tres dies. Es transmet de persona a persona a través de l'aire, al parlar, esternudar o tossir. És una malaltia molt encomanadissa.

Les complicacions i la mortalitat de la grip vénen condicionades a la presència de malalties cròniques i a l'edat avançada. Així doncs, en aquests col·lectius es on més indicada està la vacuna antigripal.

No existeix cap tractament específic, sinó que és simptomàtic: antitèrmics i repòs. No està indicat donar antibiòtics si no hi ha complicacions. Per tant, el més eficaç és prevenir.

La millor manera de prevenir és amb la vacunació. Però el virus de la grip cada any canvia i, per això, les persones s'han de vacunar anualment. L'eficàcia de la vacuna tampoc és total, la qual cosa vol dir que no pel fet de vacunar-se s'està exempt d'agafar la malaltia. Cal recordar, també, que l'efecte de la vacuna no dura sempre, sinó sols uns dos o tres mesos.

Enguany, a Copons la vacunació antigripal s'ha realitzat els mesos d'octubre i novembre. S'han vacunat un total de 114 persones (inclou les de Veciana), 95 de les quals eren majors de 65 anys i 19, menors de 65. Segons els grups on està indicada la vacunació, la distribució dels totals de vacunats és la següent:

Majors de 65 anys: 95 persones
Diabètics: 18 persones
Bronquítics: 18 persones
Malalts del cor o de la circulació: 33 persones
Immunodeficients: 12 persones
A domicili: 10 persones
Serveis públics: 3 persones
Cap indicació: 4 persones

Text: Sara Ribera - Consultori mèdic de Copons

Qué és l’osteporosi?

Avui en dia vivim en un societat en la qual degut als avanços que hi han hagut a tots els nivells l'esperança de vida està en augment. Això no vol dir res més que la gent vivim més anys. La vida mitjana de l'home està en 73 anys i la de la dona en 80 anys, aproximadament. Això és un factor de risc que fa que cada vegada la gent pateixi més malaties, sobretot les que són cròniques i degeneratives, tipus diabetes, artrosi, malaties cardíques, osteoporosi...

L'osteoporosi és un transtorn que afecta l'estructura òssia, que fa és augmentar la seva debilitat i en conseqüència fa que aquests ossos estiguin més predisposats a patir fractures. Durant anys s'ha considerat aquesta malaltia una inevitable part de l'envelliment. De fet és una patologia que es pot "prevenir", existeixen tractaments que poden ajudar a "frenar" el deteriorament i alleugerir les seves complicacions. La prevenció és real i és capaç de reduir el dolor i innombrables despeses i pot salvar moltes vides. Anys enrere el concepte d'osteoporosi dins de l'àmbit mèdic s'entenia per causes accidentals, no pas per la debilitat dels ossos.

Els ossos forts que haurien de durar tota una vida comencen a la infància. El punt màxim de la massa òssia arriba la voltant dels 30-35 anys. La pèrdua de massa òssia en relació amb l'edat comença en aquests moment (30-35 anys), al principi d'una forma lenta i més tard amb major rapidesa. En les dones, aquesta acceleració de la pèrdua de massa és deguda a la menopausa que, de manera addicional, les exposa a l'osteoporosi.

Aquesta debilitat dels ossos és deguda a que han perdut molta quantitat de calci, qué és el que els fa ser forts, i això vol dir, que després d'una caiguda amb la qual qualsevol persona que no pateixi aquesta malatia es posaria dreta, dóna com a resultat fractures de les quals difícilment la persona quedarà recuperada. Quan es produeix una fractura

degut a aquesta patologia, pot ser que l'os hagi perdut ja aproximadament un 30% de calci. Això per a les persones que ho pateixen pot ser causa d'una greu minusvalia i amb freqüència pot anticipar la mort. Les fractures més freqüents són les següents: de maluc, de les vertebres i de canell.

Les fractures de les vertebres causen un gran dolor. No només això, sinó que quan s'afecten unes quantes fan que l'alçada de la persona també disminueixi, això redueix la capacitat de les cavitats del pit i de l'abdoment, cosa que com a resultat ens donarà una important dificultat respiratòria, també interfereix en el funcionamnet del cor, l'estómac i la bufeta de l'orina.

És important realitzar pràctiques per tal d'evitar caigudes, però encara ho és més en primer lloc evitar la debilitat dels ossos.

Qui pot patir l'osteoporosi? Qualsevol de nosaltres tenim el risc de patir-la en algun moment de la nostra vida, i el risc va en augment a mesura que ens fem grans. Sobre-tot es pateix a la tercera edat, s'ha de tenir en compte que les causes es troben en les etapes primàries de la vida, s'estableixen mitjançant el nostre estil de vida.

Fonamentalment una dieta sana que contingui una quantitat adient de calci i fer exercici per formar els ossos forts són mesures extremadament importants quan parlem de prevenció.

Factors de risc, és a dir, característiques de la persona que fan que tingui més probabilitats de patir la malatia n'hi ha molts, per anomenar uns quants diré que per exemple, ser dona, tenir més de 50 anys, dones les mares de les quals ja han patit la malaltia, consum baix de calç en els àpats, anorexia, baix nivell d'exercici, consum excessiu d'alcohol, exposició insuficient al sol, fumar...

Quant a mesures preventives, després del que he dit, parlaré de dues: la dieta i l'exercici.

Pel que fa a la dieta, he parlat que els ossos per estar forts necessiten calç, és per això que els aliments que hem d'augmentar són aquells que porten aquest mineral. Fonamentalment els formatges, iogurts i llet. Una cosa que és molt important i s'ha de tenir en compte és el fet que calci necessita la vitamina D per poder ser absorvit a nivell de budells, és per això que ingerir iogurts en què posi "Enriquits amb vitamina D", serà més beneficiós per al nostre organisme. En

aquest fenomen es basen molts dels tractaments d'aquesta patologia, és a dir, fan prendre alhora una pastilla de vitamina D i una de calci. Quan he anomenat els factors de risc n'he inclòs un que ha pogut resultar curiós, és el deficit d'exposició solar. En excès és dolent el sol, però és necessari ja que a partir d'ell tenim una font d'obtenció de vitamina D. També podem obtenir aquesta vitamina mitjançant la dieta, algun dels aliments que són: el peix blau, oli de fetge de bacallà, el rovell de l'ou,... Alguns aliments que són molt rics en calci són els vegetals de les fulles verdes, com els espinacs, els fruits secs, aquests tenen un inconvenient respecte a "l'aprofitament" que el nostre organisme fa d'aquests calci, ja que li costa molt més d'absorvir que no pas el que procedeix dels làctics (llet i derivats).

Una altra mesura és l'exercici, aquest realitzat d'una manera gradual i sense autocastigar-se és una part important en el manteniment dels ossos sans i forts. L'exercici que impliqui aixecar pes és el millor per els ossos, tot i que això no significa que s'hagi d'anar al gimnàs a fer peses. Caminar és la forma més fàcil de realitzar aquest tipus d'exercici.

Hem de pensar abans d'agafar el cotxe si el trajecte que hem de fer, el podem fer caminant i, si és així, no ens ha de fer mandra caminar. També hem de tenir en compte que fer exercici en excés, es a dir, practicar esports, com per exemple l'esquaix, on l'exercici físic és molt gran pot resultar fin i tot perillós, si prèviament no s'està entrenat. Es tracta de trobar allò que millor ens vagi i és evident que hem de ser responsables i fer-lo amb certa regularitat, s'aconsella un mínim de tres vegades per setmana.

La veritat és que no es coneix amb exactitud de quina manera l'exercici altera els ossos, però d'alguna manera les cèl.lules de l'os (anomenats osteoblastes) són estimulades a una major activitat per crear noves cèl.lules i d'altra banda les cel.lules que destrueixen l'os (anomenats osteoclastes) treballen més lentament, oferint una guanyança en el teixit ossi o bé disminuint el percentatge de pèrdua.

Penso que després d'aquestes recomanacions hauríem d'intentar canviar els nostres hàbits per tal d'evitar, potser seria més correcte dir alentir, "l'envelliment dels nostres ossos".

Text: Carolina Martín Bertran

Dia 1 de desembre: dia internacional de la sida

Text: Carolina Martín i Bertran

Per saber els motius pels quals celebra el dia mundial de la sida, és important conèixer quatre punts respecte a aquesta nalaltia. Què és la sida? La sida és un conjunt de símptomes i signes de debilitació important del sistema immunitari no hereditària, sinó deguda a un virus (adquirit) agafat per la persona durant la seva vida. Aquesta explicació respon al que signifiquen les seves lletres:

S: Síndrome
ID: d'Immunodeficiència
A: Adquirida

El Virus de la sida s'anomena VIH, com la resta de virus, per exemple, el que ens produeix un refredat comú o un grip, no pot sobreviure de forma independent. Només pot viure a l'interior d'una cèl.lula. Tornant el VIH, aquest sempre s'uneix a les nostres cèl.lules defensives que es diuen limfòcits. Què produeix l'afectació del nostre sistema inmunitari, o el que és el mateix les nostres cèl.lules defensives, per part d'aquest virus? Doncs el que fa és parilitzar el funcionament d'aquest sistema abans que aquest li hagi donat temps d'atacar-lo. En definitiva, és molt més ràpid d'actuar el virus davant del nostre organisme, que no pas al nostre organisme (les defenses) actuar davant la infecció per part d'aquest virus.

Després d'aquesta petita explicació, podem arribar a la conclusió que una persona quan s'infecta amb aquest virus, no podem dir que tingui la malaltia. En realitat el que s'anomena seropositivitat, o el que diem: aquesta persona és seropositiva.

Pròpiament la malatia apareix quan aquest sistema immunitari, o el que és el mateix les nostres defenses, ja no "tenen forces" per lluitar. No només per lluitar contra el VIH, sinó davant qualsevol malatia són incapaces d'actuar. És llavors quan diem que la persona pateix la sida, mentrestant diem que és seropositiva.

Com a conclusió cal dir que les persones que pateixen la sida, sempre moren per malalties associades, per exemple, una persona infectada amb el virus i d'a la qual el seu sistema immunitari és incapaç d'actuar davant d'un refredat comú, possiblement morirà ràpidament.

Últimament es fan moltes campanyes de prevenció de la sida, és per això que ara no m'extendre més a explicar vies de transmissió, així com mesures preventives que podem aplicar, però una cosa ens ha de quedar clara: **entre tots hem de intentar frenar la sida, tots hi estem exposats.**

Menjar amb els cinc sentits

Text: Anicet Altés Pineda

És recomanable menjar amb tranquil·litat i sense presses. Al servir-nos el primer plat sentim l'olor i ens augmenta la secreció salival abans que l'aliment tingui contacte amb la llengua. Si estem refredats i tenim el nas tapat, no podem apreciar bé les olors i no gaudim plenament el sabor.

Normalment masteguem cent vegades per minut. Si ho fem mes lentament tindrem més temps al menjar sobre la llengua i podrem notar la seva textura. Si es tracta de pa amb mantega, per exemple, la sensació és diferent que la del pa torrat, canvia el tacte i, naturalment el gust, però també el soroll que es fa al rossegar. Aquest aspecte additiu del sentit del gust és comú en altres menjars com les pastanagues crues, els carquinyolis, algunes galetes, les patates fregides conegudes amb el nom de

chips, que estan en la línia dels aliments cruixents. Aquesta varietat es troba en el comerç, curiosament envasada en uns sobres de plàstic hermèticament tancats, que ens costen d'obrir i hem d'esbotzar, una petita lluita que ens prepara per atacar amb les dents uns talls molt prims, molt cuits i que amb prou feines ens caben dintre la boca i que rosseguem sorollosament gaudint del so típic, cruixent del chip. Aquestes patates contenen un 80% d'aigua i estan constituïdes per unes butllofes de midó i oli, ben endurides per una bona cocció. Al mastegar-les es rebenten i fan aquell catacrec que tant satisfà i caracteritza els menjars cruixents.

Varen ésser inventades l'any 1853 per un cuiner de Saratoga Springs, Nova York, el qual tenia un client molt tossut, que cada vegada li demanava les patates més i més primes. L'home es va anant esforçant fins a fer-les com un paper de fumar i les va fregir ve perquè fossin consistents. Van tenir tant d'èxit que va muntar el seu propi restaurant.

Aquesta sensació tàctil del menjar es va

Referències

Recull: **Ramon Serra**

Tot seguit indiquem vuit nous títols de publicacions que d'una o d'altra manera fan esment de Copons, per adjuntar-los als quaranta que ja tenim referenciats en butlletins anteriors.

EL RIU ANOIA

Ramon Morales
Llibre de motxilla 26
Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1984

GUIA TURÍSTICA I GASTRONÒMICA DE L'ANOIA

ACP Publicitat SL
Primera edició: agost de 1998

ANUARI IGUALADÍ 1986

Lleonard del Rio i Campmajó
Gràfiques Anoia, SA
Igualada

L'ANOIA

Josep Alert, Xavier Badia, Ramon Bori, Josep Castelltort,...
Biblioteca Comarcal de Catalunya. 6
Regió 7 . Llibres
Edicions Intercomarcals SA, 1994

ANUARI DE L'ANOIA 1995

Jordi Puiggròs i Ascón
Boixeta Gràfics, SL
La Veu de l'Anoia
Igualada, abril de 1996

ANUARI DE L'ANOIA 1997

Montserrat Isern, Jordi Puiggròs, Cristina Roma
Boixeta Gràfics, SL
La Veu de l'Anoia
Igualada, abril de 1998

EL PAS DE LA SOCIETAT AGRÀRIA A INDUSTRIAL AL BAIX LLOBREGAT

La indústria de la llana a Esparraguera i Olesa al Segle XVIII
Assumpta Muset i Pons
Biblioteca Abat Oliba
Publicacions de l'Abadia de Montserrat
Pàg. 181 a 199

VI CURSA POPULAR DE L'ESQUIADOR

Igualada - Copons
27 de Novembre de 1994
UEC ANOIA

Nenes escola, 1944 (Antonia MArginet)

Nenes escola, 1945 (Gemma Monrabeta)

Camí Ral Butlletí Informatiu Vila de Copons
Edita: **Ajuntament de Copons, Àrea Municipal de Cultura**
Disseny i maqueta: **ESPAI GRÀFIC**, Igualada
Correcció lingüística: **Servei Comarcal de Català**
Dipòsit legal: **B-7571-98**
Tiratge: **750 exemplars**
Publicació periòdica / Distribució gratuïta

Els articles publicats a Camí Ral reflecteixen solament l'opinió dels autors, no forçosament la de l' Ajuntament

Imatge portada: **Detall façana plça Ramon Godó**, cedida per **Jordi Bertran**.
Agraïm la col.laboració de: **Daniel Garcia i Toni Marimon**.

Ajuntament de Copons
c. Àngel Guimerà,10
08281 Copons, Anoia
Tel. / Fax 93 809 0000